

SZIGETI ZOLTÁN

Budafoki Péter-Pál Utca és Környéke Polgári Kör

Polgári körünk alakulásának apropóját az adta, hogy addig vízmosta murvás, köves utcánkban esély nyílt az utca aszfalt burkolására. S itt kezdődik a Budafoki Péter-Pál Utca és Környéke Polgári Kör polgári története is. Az útépités megoldásához feltétlenül szükséges lakossági összefogásra legkézenfekvőbb megoldásnak egy civil szervezet létrehozása kínálkozott, s ez realizálódott polgári körünk 1999-ben történt megalakulásával.

Polgári körünk, mint nonprofit jellegű civil szervezet, huszonekét fővel 1999 decemberében alakult azzal – az alapszabályzatában is megfogalmazott – céllal, hogy összefogja, és közösségi lehetőségeivel támogassa a helyi közélet demokratikus fejlődését. Ennek érdekében vállaltuk, hogy aktívan részt veszünk a helyi civil társadalom önszerveződésében, s ezen túlmenően a történelmi múlt helyi emlékeinek, hagyományainak felkutatásában és megóvásában, a budafoki kulturális életben, a környezeti kultúra ápolásában, a természet, a táj megóvásában, a kerületszomszédok közötti kapcsolatok erősítésében, a közrend védelmének, a helyi lakosság egészségvédelmének elősegítésében, valamint az időskorúak és a szociálisan rászorulóknak segítségében.

Alapszabályunk kimondja, hogy „A Polgári Kör közvetlen politikai tevékenységet nem folytat, szervezete pártoktól független, azoknak anyagi támogatást nem nyújt. Országgyűlési, valamint megyei és fővárosi önkormányzati jelöltet nem állít és nem támogat.” Civil szervezetünket a Fővárosi Bíróság 2000-ben 9082. sorszám alatt társadalmi szervezetként nyilvántartásba vette. Azóta folyamatosan működünk. 2009-ben kaptuk meg a „közhasznú szervezet” státuszát. Polgári körünknek jelenleg 64 tagja van, többségük az utcában lakik, de vannak tagjaink kerületünk más részeiből is, akik fontosnak tartják céljainkat és tenni is készek érte.

Első teljes évünk, a 2000. esztendő volt. Legnagyobb eredményének számított természetesen a Péter-Pál utca felső szakaszának szilárd

burkolattal való ellátása, aszfaltozása. Polgári körünk az önkormányzattal összefogva, házról-házra járva megszervezte az utca lakóinak hozzájárulását az útépitéshez. A kivitelezési költség nagyobb hányadát az önkormányzat vállalta. Mindennek eredményeként az út háromnegyede egy éven belül aszfaltburkolatot kapott (az út alsó szakaszán már korábban is szilárd burkolat volt).

Az alakulásunk óta eltelt időszakban, aktivitásban is gazdag, bár természetszerűleg meglehetősen változatos évek vannak mögöttünk. Egy stabil pont azonban mindig volt minden évi tevékenységünkben: a legnagyobb hatású, a legtöbb embert érintő, a történelmi hagyományokat felelevenítő és őrző rendezvényünk, az idén tizenkettedik alkalomhoz érkezett Péter-Pál napi ünnepség. A Péter-Pál napot a helyi őslakosság – több mint másfél századon át az első világháborúig – templomi búcsúval, vendégeskedéssel ünnepelte. E hagyomány felelevenítésével a polgári kör megteremtette a régi, már-már feledésbe merült ünnep újkori változatát.

A két-három napos program keretében általában valamilyen képzőművészeti kiállítást rendeztünk, az alkalomhoz illő, színes kulturális, zenés műsort, gyerekprogramokat szerveztünk. Gondoltunk arra is, hogy utcánk, környékünk nagyjainak emlékét maradandóvá tegyük. Így ma már régi nagy szőlész-borászaink közül Schams Ferenc és Pettenkoffer Sándor, valamint az egykor gyerek- és fiataalkori nyarait itt töltő Thurzó Gábor író emlékét is márványtáblákon örökítettük meg, melyeket minden Péter-Pál napkor felkeresünk és tiszteletünk jeléül megkoszorúzunk. Minden Péter-Pál napunk állandó, közkedvelt programja szombat reggel a csaknem két kilométer hosszú utca felső végén található Vörös kúttól induló zenés ébresztő, amit az Arató László által vezetett Budafoki Fúvósegylet adott mindenkinek, amit legtöbbször a lelkes lakosok felvonulása kísért az utcánk ékességét jelentő, 1748-ban felszentelt Péter-Pál kápolnához. Itt a közönség a két apostol tiszteletére rendezett ökumenikus istentiszteleten vett részt, amelyen évről évre vagy a Budafoki Lampart kórus, vagy a Capo di tutti i capi vegyes kar is szerepelt. Az istentiszteletet általában népszerű kulturális műsor követte sok éven át az utca elején egy kis szerény parkban, neves művészek fellépésével. Vendégünk volt – a teljesség igénye nélkül – Agócs

Gergely, Balatoni Mónika, Bitskey Tibor, Csák József, Demjén Gyöngyvér, Halasi Sándor, Erdélyi György, Kecskeméti Rita, Kiss Jenő, Kubik Anna, Lázár Csaba, Szabó András, Szabó Gyula, Szendrei Zsuzsanna, Szvorák Katalin, Zsákai Ferenc, a Bells vokál kvartett, a Brüder Kapelle zenekar, Kállai Attila zenekara, a Madárdal együttes (Vaskó Zsolt és Fehérváry Lilla), Naszádi Gábor kiségyüttese, és a Régi Zene Együttes. 2001-ben egy erdélyi táncegyüttes (Mezőpalik) előadását tapsolhatta meg a közönség.

E jeles napjainkon a kulturális programok mellett csaknem mindig szerveztünk borbemutatókat is, eleinte Budafok utolsó szőlőskertjében, a tangazdaságban, majd később a rendezvényünk állandó székhelyévé vált Seybold-Garab-pincében, amivel a helyi borkultúra oltárán áldoztunk.

A 2001. évi ünnepséget Budafok várossá alakulása 75. évfordulójának jegyében tartottuk, amelynek keretében köszöntöttük a környékünkön 1926. július 1-jén, a várossá alakulás időpontjában születetteket. A 2008. évi ünnepséget a reneszánsz évhez kapcsolódóan rendeztük meg. 2009-ben a tízéves működésünkre való visszatekintés határozta meg programunkat.

Minden alkalommal az ünnepség nyitó rendezvénye a pénteki képzőművészeti kiállítás, amelyen eddig kerületi festőművészek, keramikusok, szobrászok, valamint fotósok mutatták be alkotásaikat. Rendeztünk kiállítást borászati eszközökből is, mely gyűjteményt Appel Péter bocsátotta rendelkezésünkre.

A Péter-Pál Napok szombat délutáni programjai késő estig tartó baráti beszélgetésekkel, vendéglátással, koccintásokkal, zenével, tánccal a Vörös Kút Klub udvarán zajlottak egészen 2007-ig. A kulturális műsor színhelyéül 2008-ban a Seybold-Garab pincét választottuk, s így – immár fedelet tudva fejünk felett – függetlenítettük magunkat az időjárástól. A szabadabb időtöltés ebéd-től egészen késő estig tartott, harmónikaszó, vagy más zene kíséretében.

Ez a pince egy jeles ipartörténeti emlékekkel büszkélkedhet. Garab Gábor, egy budafoki vendéglős dinasztia fiatal tagja vásárolta meg a már eléggé leromlott állapotú Péter-Pál utca 39. szám alatt lévő Seybold pincét a felette lévő lakóépülettel együtt. Az új tulajdonos – aki maga is lelkes lokálpatrióta, polgári körünk tagja – felújította a pincét és így méltó környezetben látható a

pince ékessége, a pécsi Zsolnay gyár egyik remekének tekinthető kerámiadísszel: az egyesített középcímer az angyalokkal ékített 216 hektoliteres Seybold-hordó. Emellett a nagy kiterjedésű, szép pince vendégfogadásra is alkalmas.

Aktivitásunk persze nem korlátozódik a Péter-Pál napra. Évente egyszer-kétszer hívtuk tagjainkat a Kultúrsarokba, színes úti beszámolókra, helytörténeti, irodalmi, vagy zenei estekre, mely utóbbiakon a kerület középiskolásai adtak műsort. Hallottunk előadást Pétervárról, zenével és képpel Nagy István tagtársunk előadásában, vagy Börzsönytől az Egyenlítőig címmel diaporáma előadást Fodor Ferenc docenstól. A helytörténeti előadásokat – a budafoki pincék világáról szóló film vetítését, vagy Bartos Mihályét a budafoki temetőről, Garbóci Lászlóét a Péter-Pál utca híres lakóiról – igen nagy érdeklődés kísérte.

Sokat foglalkoztunk közvetlen környezetünk szebbé tételével is. Érdekes előadásokat hallhattunk – többek között – a kulturált ebtartásról, a kiskertek növényvédelméről, a házi kertek, lakások dísznövényeiről, virágairól, a kerület környezetvédelmének aktuális kérdéseiről is. A megalakulást követő második évtől (2001) az önkormányzattal összehangolva, éveken át minden tavasszal megszerveztük a Péter-Pál utca teljes hosszán a tavaszi nagytakarítást. Meghirdettük a Szép Környezetért mozgalmat, amelyet évente értékeltünk, s a kiemelkedően szépen gondozott porták tulajdonosait juharfa levelet mintázó kerámia plakettel jutalmaztuk. Az utca alsó részének, történelmi szakaszának egyre növekvő forgalmával foglalkozó, évről évre ismétlődő jogos panaszok orvoslásával kapcsolatban a polgári kör az önkormányzat helyi képviselőjével együttműködve sokat dolgozott. A különböző variációkból kiválasztva, végül 2008. elején sikerült forgalomcsökkenést eredményező intézkedésekre javaslatokat tenni. Az őszi korrekcióval módosítva az érintett lakosság az intézkedéseket elfogadta. Foglalkoztunk az utcánk díszét jelentő, védett vadgesztenye-fasor sorsával is, amikor egyes fákat kivágásra ítélték, de szerencsére megtörtént a szabályok szerinti pótlásuk.

Nagy sikere volt a gödöllői Grassalkovich kastély, az érdi Tessedik Sámuel Földrajzi Múzeum, valamint a martonvásári Beethoven Múzeum és parkja

megtekintésének. Továbbra is szeretnénk érdekes kulturális programok szervezésével emlékezetes élményeket szerezni tagjaink és a rendezvényeinket látogatók részére.

Az időskorúakról való gondoskodás jegyében az egyedülálló, vagy alacsony nyugdíjjal rendelkezők részére (25–30 ember) minden évben 2500–3000 forint értékű karácsonyi csomagot juttattunk, amit az érintettek igen nagy örömmel fogadtak. Az elmúlt hat évben december első felében tagjaink és családtagjai, barátai részvételével hangulatos adventi esteket tartottunk karácsonyváró hangulatban, s egy kicsit az év eseményeire való visszatekintés jegyében is.

Rendszeresen részt veszünk a kerületi civil szervezetek napjának rendezvényein, és véleményt nyilvánítunk minden fontos kérdésben, melyekben a kerületi önkormányzat véleményünket kéri: így például a kerületi környezetvédelmi koncepcióval, a közművelődési tervekkel kapcsolatban is.

Nem hagyhatjuk említés nélkül azon törekvésünket, hogy folytatva „elődeink”, helytörténészeink harcát, mindent megteszünk egy budafoki helytörténeti gyűjtemény létesítéséért. Tudjuk, hogy jelentős helytörténeti emlékek vannak magánszemélyek tulajdonában, akik megfelelő körülmények megléte esetén hajlandóak lennének féltett tárgyaikat, dokumentumaikat egy helytörténeti gyűjtemény céljára átadni. Egy ilyen gyűjtemény létesítése nem kötelező feladat az önkormányzat számára, ugyanakkor jelenleg pusztán civil erőből sem oldható meg, hiszen olyan körülményeket kell kialakítani, melyek közt a tárgyak, dokumentumok őrzése, szakszerű feldolgozásuk lehetősége biztosított. A kerületi önkormányzat e témakörben úgy döntött, hogy egy nagytétényi beruházás keretében ott kíván helyet biztosítani a gyűjteménynek. Ez a terv azonban nem bírja a budafoki helytörténészek, valamint a gyűjtemény budafoki illetőségű potenciális adományozóinak támogatását.

Az internet, mint kommunikációs és kapcsolattartási eszköz nem maradhat ki eszköztárunkból. Immár több mint négy éve működik honlapunk a www.peterpalkor.hu címen, ahol az érdeklődők képet kaphatnak tevékenységünkről, aktuális rendezvényeinkről. A honlap a közelmúltban

újult meg, egyszerűbbé, immár általunk is kezelhetővé vált. Így még inkább naprakészen tudjuk tájékoztatni a munkánk iránt érdeklődőket, de frissítésével, aktualizálásával sokat kell még foglalkoznunk.

A polgári kör fontos célkitűzése a környezetünk történeti múltjának kutatása, a feltárt eredmények közkinccsé tétele, s e téren is komoly eredményeket tudunk felmutatni. Ezt szolgálták a Péter-Pál Utcai Hírmondó című alkalmi kiadványaink, de még inkább helytörténeti füzetek. A kutatás oroszlánrészét elnökségünk tagja, a kerületünk történetét, a Tétény-Promontor Budapest XXII. kerületének története című kötet két kiadását is jegyző Joó Ernő vállalta, s a kutatás eredményeit sorozatban, ismeretterjesztő formában a polgári kör adta ki. Elsőként 2000-ben A Péter-Pál utca története című füzet jelent meg, melyet 2002-ben A budafoki hajómalmok és vízi molnárok története című tanulmány követte. Ezzel a dolgozattal a szerző Budafok egyik legtekintélyesebb, ma már feledésbe merült szakmájának és a szakma iparosainak állított emléket.

Budafok évszázadokra visszanyúló jellegzetessége a borászat, a borpincék és a borkereskedelem. Mindezek érdekes és tanulságos története jelent meg 2007. év végén A budafoki pincék világa címmel, Joó Ernőnek Terts Andrással közösen készült kötetében.

Talán nem túlzás azt mondani, hogy fontos szerepe van lakókörnyezetünk értékeinek szélesebb körű megismertetésében az elmúlt években kiadott kártya naptárainknak, melyeken évről évre utcánk más-más nevezetességét örökítettük meg, így a Péter-Pál kápolnát, egy jellegzetes utcaképet a vadgesztenye fasorral, a Czuba-Durozier kastélyt, a Seybold hordó díszes homloklapját, a Szent Lipót plébániatemplom tornyát.

Tagjaink a szerény tagdíjon kívül személyi jövedelemadójuk 1%-ával is támogatják tevékenységünket, aminek eredményeként az elmúlt három évben évente mintegy 190 ezer forinttal járultak hozzá programjaink színvonalasabbá tételéhez. 2011. évi közgyűlésünkön elhangzott vélemények alapján munkánk újabb színfoltokkal fog gazdagodni, ami esélyt ad arra, hogy új tagokat is köszönthetünk majd soraink közt. Az ő aktivitásuk hatása, eredménye egy következő beszámoló témája lehet.

Polgári Kör
~ 1999 ~

Az egyesület logoja